

START

MET VOORUITKIJKEN

Whitepaper

Drama online

Waarom wordt er zo weinig online dramaonderwijs gegeven?

Noordhoff

Brengt je verder

Over de auteur

Holger de Nooij is 26 jaar vakdocent drama in het basisonderwijs geweest en werkt sinds 1997 als lerarenopleider aan Hogeschool Pabo. Zijn methode 'Creëer en Leer/drama' wordt niet alleen in het basisonderwijs, maar ook op veel pabo's gebruikt. De 5de editie van zijn boek [Kijk op Spel](#) verschijnt binnenkort.

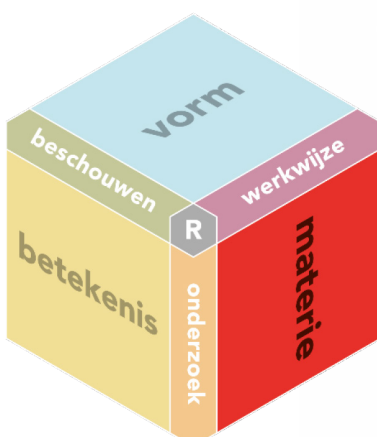
Drama tijdens de lockdown

Je kunnen (blijven) uitleven in beweging en expressie is tijdens de lockdown steeds belangrijker geworden voor basisschoolkinderen. Kinderen missen school, missen elkaar, missen het gevoel onderdeel te zijn van hun klas. Maar hoe geef je een goede dramales op afstand?

Waar studenten met veel plezier dramalessen geven in hun stage, is dat tijdens de lockdown tot een minimum beperkt. Toch missen we allemaal waar dit vak zo sterk in is: in veiligheid je spel laten zien, je gewaardeerd voelen, je gezien voelen, genieten van het spel en de verhalen van je klasgenoten. Kortom: het samenzijn op een leerzame manier waarbij je je echt onderdeel voelt van de groep.

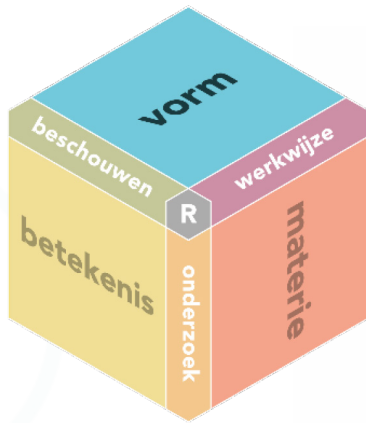
Analysemodel

Bij drama-onderwijs draait het in de eerste plaats om de kunstvorm theater. Leerlingen zijn niet alleen actief bezig met werkvormen afkomstig uit deze kunstvorm, maar begrijpen ook wat die kunstvorm inhoudt: hoe het ambacht van de theatermaker precies werkt. Daarvoor wordt steeds nieuw ondersteuningsmateriaal ontwikkeld, omdat visies op die zogeheten 'receptieve' vorming zich ook verder ontwikkelen. In de herziening van Kijk op Spel wordt hiervoor gebruikgemaakt van het analysemodel uit de methode 'Creëer en Leer', omdat veel pabo's die dramamethode al gebruiken voor hun studenten. We nemen je in deze whitepaper beknopt mee door dit model, om uit te komen bij een werkvorm die het mogelijk maakt om dramalessen op afstand te kunnen geven.

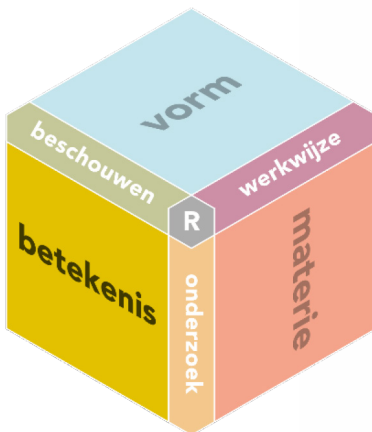
Materie

Kort samengevat verstaan we onder materie: voorwerpen én ons lichaam en alle manieren waarop we ons daarmee kunnen uiten. Je kunt verder inzoomen op de begrippen uit dit model, maar daarvoor verwijzen we voor nu even naar het boek zelf. Voor afstandsonderwijs kun je wel degelijk het lichaam inzetten en ook spullen/voorwerpen verzamelen om informatie over te brengen op je publiek – letterlijk 'kijkers' bij afstandsonderwijs. Onder uitdrukingsmogelijkheden van het lichaam valt ook stemgebruik, dat voor een webcam sterker overkomt dan bijvoorbeeld lichaamshouding.

Vorm

Vorm als begrip gaat binnen dit model over de verschillende manieren waarop je materie kunt inzetten. Denk bijvoorbeeld aan mimiek, houding en stemgebruik. Ingezoomd op vorm komen ook andere aspecten naar voren, maar voor dit doel is dit even onze focus.

Betekenis

Betekenis gaat over de inhoud, het onderwerp of thema. Hierbij zijn geen belemmeringen voor afstandsonderwijs. Je kunt ieder thema aanbieden; de vraag is alleen hoe je zo'n thema overbrengt als je leerlingen voor een webcam zitten.

Procescomponenten zie je als verbinding tussen materie, vorm en betekenis in het model staan. Het betreft 'beschouwen' (op bijvoorbeeld andermans werk), 'werkwijze' (de technieken bij drama) en 'onderzoek' (om meer diepte aan het leren te geven). Uiteindelijk staat reflectie als verbindend element centraal. Bij 'reflectie' gaat het om de leerling die naar zichzelf kijkt in relatie tot de gestelde criteria. Als je naar de verkorte uitleg van dit zogeheten vormgevingsmodel kijkt, dan zie je niet zo snel dingen die belemmerend werken bij afstandsonderwijs. Waarom werd en wordt er dan zo weinig aan dramaonderwijs gedaan tijdens de lockdowns?

We associëren drama vooral met het sociale aspect: het samenwerken, het er voor elkaar zijn – schouder aan schouder. Een dramales wordt geassocieerd met toeschouwers, live-publiek dat naar samenspel kijkt. Maar is samenspel nog mogelijk wanneer iedereen thuis zit, achter een scherm? Jazeker, denk bijvoorbeeld aan improvisatiespelvormen of storytelling. Maar misschien is het ook tijd om een wat vergeten spelvorm uit Kijk op Spel weer eens af te stoffen: het (radio-)hoorspel. Oftewel, een luisterverhaal waarin tekst en (stem)geluid met elkaar worden gecombineerd. Stel je voor hoe leerlingen van achter hun computer kunnen genieten van elkaars verhalen mét (stem)geluidseffecten, zoals mensen vroeger meeleefden met spannende hoorspelen op de radio.

Lesopzet Drama op afstand

Meeting met de hele groep: iedereen camera en microfoon uit

1. Je legt uit wat het begrip 'hoorspel' inhoudt door een voorbeeld te geven. Werkt jouw stageschool met 'Creëer en Leer', dan gebruik je daar de werkwijze-video voor.
2. Inventariseer samen welke geluiden je met je stem kunt imiteren en welke regels er bij imiteren zijn. Geef kinderen willekeurig de beurt met de opdracht om een geluid te imiteren (dieren, gereedschap, elektrische apparaten, vervoermiddelen, locaties enz.).
3. Leg de teamopdracht uit.
4. Zet kinderen in zogeheten 'breakoutrooms', waar je bij 'bestanden' de opdracht per team hebt klaargezet. Een kind is de verteller, de rest van de groep maakt de ondersteunende geluiden.

Uitvoering

Iedereen heeft de camera en de microfoon uit, het presenterende team doet natuurlijk de microfoon aan en presenteert zijn verhaal.

Na afloop van ieder hoorspelverhaal bespreek je de presentatie, zoals je dat in de andere dramalessen ook doet.

Op basis van het nieuwe analysemodel uit de herziening van Kijk op spel komen we zo uit bij de volgende opsomming:

- Vorm: Stemgebruik
- Betekenis: Door jou te bepalen.
- Beschouwen: Welke vragen stel je aan de groep na afloop van iedere presentatie?
- Werkwijze: Hoorspel, omdat je hierbij je lijf niet volledig hoeft in te zetten.
- Onderzoek: Hoe zorg je ervoor dat tijdens het inoefenen wordt onderzocht? Welke vragen formuleer je zodat dit wordt gestimuleerd? Welke criteria formuleer je?
- Reflectie: Welke vragen formuleer je om reflectie te stimuleren? Hoe wil je dat er op deze vragen geantwoord wordt?

Opdracht

In deze opdracht maak je een eigen hoorspelles die je via afstandsonderwijs kunt aanbieden. Je kunt ervoor kiezen om als basis een les te gebruiken uit de dramamethode die op jouw pabo wordt gebruikt.

Beantwoordt daarna onderstaande vragen:

- Hoe zorg je ervoor dat een opdracht zo concreet en duidelijk is dat kinderen er gelijk mee aan de slag kunnen?
- Welke begeleidingsconsequenties heeft dit?
- Welke organisatorische consequenties heeft dit?